

የካቲት 21 ቀን 2003 ዓ.ም.

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐገሥ ወልደ

ዳኛ መላኩ

ተሻገር ገ/ስላሴ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- አቶ በዛብህ አሸቴ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- ሳሊኒ ኮንስትራክሽን - ጠበቃ አቶ አሥራኤል ተክሉ ቀረቡ

መዝገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ሲሆን መርምረን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር ጉዳይ በግራ ቀኝ መካከል የተነሣውን የአሠሪና ሠራተኛ ክርክር ተቀብሎ በማስተናገድ የሥራ-ነገር ሥልጣን ያለው ፍ/ቤት የትኛው ነው? የሚለውን አስመልክቶ የሥር ፍ/ቤቶች የሰጡት ዳኝነት መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ለመለየት ሲባል የቀረበ ነው።

የአሁን አመልካች አሠሪዬ የአሁን ተጠሪ ያለአግባብ ከሥራ ያሰናበተኝ ስለሆነ ወደ ሥራ ይመልሰኝ ይህ ካልሆነ ያለአግባብ በመሰናበቴ ምክንያት ልዩ ልዩ ክፍያዎችን ይፈጸምልኝ በማለት ባቀረቡት ክስ በማስረጃነት የቀረቡት ግራ ቀኝ ያደረጉትን የሥራ ቅጥር ውል ነው።

የሥር የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤትም ከዚህ የቅጥር ውል በመነሳት የሥራ ቅጥር ውሉ የተደረገው በተባበሩት አረብ ኤምሬት የአሠሪና ሠራተኛ ሕግ መሠረት ነው። የሥራ ቦታውም በዚህ ሀገር በሚገኘው የተጠሪ ቅርንጫፍ መ/ቤት መሆኑ ተረጋጋጧል። ይህም ከሆነ ጉዳዩ በዓለም አቀፍ የግል ሕግ መሠረት ታይቶ ሊወሰን እንደሚገባ አስረጂ ነው። በአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 11/2/ መሠረት ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን ሥልጣን ያለው ፍ/ቤት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት እንጂ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ባለመሆኑ ሥልጣን የሰኝም በማለት አመልካችን አሰናብቷል።

የአሁን አመልካች የቅጥር ውል የፈጸምኩት ኢትዮጵያ ከሚገኘው የተከላሽ መ/ቤት ጋር ነው፤ ይህ አልታየልኝም በማለት ክርክር በማቅረቡ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ክርክሩን እንደ አዲስ የቀረበ መሆኑን ተገንዝቦ ለትክክለኛ ፍትህ አሰጣጥ እንዲረዳ ለዚህ ክርክሩ ማስረጃ እንዲያቀርብ ቀጠሮ ቢሰጠውም ይህንኑ መፈጸም አለመቻሉን አይቶ የሥር ፍ/ቤትን ውሳኔ አፅንቶታል።

በዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት የቀረበው ክርክርም በሥር ፍ/ቤት አንስቶ ከተከራከረበት በይዘቱ የተለየ አይደለም።

አመልካች የሥራ ቅጥር ውል የተፈፀመው ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚኘው ቅርንጫፍ መ/ቤት ጋር ነው የሚለውን ክርክር በሥር ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ለማረጋገጥ የተሳነው መሆኑ የተገለፀ ስለሆነና የዚህ ክርክር ይዘት በማስረጃ ሊረጋገጥ የሚችልን ፍሬ ነገር ጉዳይ የሚመለከት በመሆኑ በሰበር ደረጃ ሊታይ የሚችል ሆኖ አላገኘውም።

በሌላ በኩል ግራ ቀኝ ያደረጉት የሥራ ቅጥር ውል ጋር በተያያዘ ክርክር ቢነሳ ጉዳዩን የሚገባው የተባበሩት አረብ ኢምሬት ሀገር ሕግ ስለመሆኑና የሥራ ቦታውም በዚህ አገር ውስጥ ለመሆኑ የሥር ፍ/ቤቶች ያረጋገጡት ፍሬ ጉዳይ ነው።

ይህም ከሆነ ክርክሩ የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ መሆኑ ብቻ ሳይሆን በግራ ቀኝ መካከል ክርክር ቢነሳ በየትኛው ሀገር ሕግ ታይቶ ዳኝነት ማግኘት የሚገባው ስለመሆኑና የሥራ ቦታውስ ኢትዮጵያ ውስጥ ሳይሆን በውጭ ሀገር መሆኑን ሁሉ ጠቅሰው በውል ለይተው አስቀምጠውታል። ይህም ከሆነ ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን ሥልጣን ያላቸው ፍ/ቤቶች የየትኛው ሀገር ነው? ጉዳዩስ የሚታው በየትኛው ሀገር ሕግ ነው የሚሉትን ጥያቄዎች ስለሚያስነሳ ይህን መሰል የሕግ ጥያቄ ያካተተ ጉዳይ ደግሞ በዓለም አቀፍ የግል ሕግ መሠረት ታይቶ የሚዳኝ ነው።

የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤቶች ለማቋቋም በወጣው ሕግ አዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 11/2/ መሠረት በክርክሩ ውስጥ የተካተተው የገንዘብ መጠን ይብዛም ይነስም ክርክሩ የዓለም አቀፍ የግል ሕግን የሚመለከት ሆኖ ከተገኘ ከጉዳዩ ዓይነት አንፃር ብቻ በማየት ጉዳዩ ለመጀመሪያ ጊዜ አይቶ ለመወሰን ሥልጣን ያለው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ለመሆኑ ተደንግጓል።

የሥር ፍ/ቤትም የክርክሩን ባህሪ በማየት በዚህ ሕግ መሠረት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን የሚያስችለው የሥረ ነገር ሥልጣን የለውም። ጉዳዩ መታየት ያለበት በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው በማለት የሰጡት ትርጉም በአግባቡ የተሰጠ እንጂ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ አልተገኘም።

በሌላ በኩል የሥር ፍ/ቤቶች ጉዳዩ ሊታይ የሚገባው በየትኛው ደረጃ በሚገኘው ፍ/ቤት ነው? የሚለውን ለይተው ዳኝነት ሰጡበት እንጂ የኢትዮጵያ ፍ/ቤቶች ጉዳዩን ለማየት የሚያስችላቸው ሥልጣን የላቸውም ከሚል ትርጉም ላይ አልደረሱም። ዳኝነት በዚህ አኳኋን የተሰጠ መሆኑ እየታወቀ የአሁን ተጠሪ ጉዳዩ በኢትዮጵያ ፍ/ቤቶች ሊታይ የሚችል አይደለም የሚለው የሰበር ክርክሩ ሥርዓቱን ጠብቆ ያልቀረበ ከመሆኑም በላይ እንደ ሥርዓቱ የሥር ፍ/ቤቶች የሰጡትን ዳኝነት ለማሳረም ቀርቧል እንኳ ቢባል ክርክሩ ሕጋዊ መሠረት ያለው አይደለም።

በዚህ ሁሉ ምክንያት በግራ ቀኝ መካከል የተነሣውን የሥራ ክርክር ለመዳኘት ሥልጣን ያለው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው በሚል በሥር ፍ/ቤቶች የተሰጠው ትርጉም መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ አልተገኘም። በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 80/3/ መሠረት እንዲሁም በአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 10 መሠረት በሰበር ሊተረጎም የሚገባው የመጨረሻ ፍርድ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ሲገኝ ብቻ ነው በዚህም መሠረት የሚከተለውን ውጤት ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን የሥራ-ነገር ሥልጣን ያለው ፍ/ቤት በየትኛው ደረጃ የሚገኘው የፌዴራል ፍ/ቤት ነው የሚለውን አስመልክቶ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት እና ይግባኝ ሰሚው ክፍተኛ ፍ/ቤት እንደቅደም ተከተሉ በክ/መ/ቁ. 45888 ታህሣስ 12 ቀን 2002 ዓ.ም. እና በክ/መ/ቁ. 87855 ሐምሌ 13 ቀን 2002 ዓ.ም. የሰጡት ብይን እና ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ፀንቷል።
2. አመልካች ጉዳዩ በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ቀርቦ ሊታይ ይገባል በማለት ያቀረበው የሰበር ክርክር ተቀባይነት ያለው ሆኖ አልተገኘም

ይህ የሰበር ክርክር ላስከተለው ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

/አተ